

TOIVO MIKAEL
KIVIMÄKI

1886 · 5 · 6 · 1956

Juhlajulkaisu

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

TÄTÄ JULKAISUA ON PAINETTU
1400 NUMEROIMATONTA JA 100
NUMEROITUA KAPPALETTA

ISBN 978-951-855-880-7 (PDF)

SUOMALAISEN
LAKIMIESYHDISTYKSEN JULKAISUJA
C-SARJA N:o 4

TOIVO MIKAEL KIVIMÄKI

Juhlajulkaisu

TOIMITUSKUNTA

AARNE REKOLA

A. R. HEIKONEN A. K. IKKALA

REINO ERMA

Hans Saxén

Eräistä tekijänoikeudellisista peruskysymyksistä

Tuskin poiketaan totuudesta lausuttaessa, että maamme juristien enemmistöllä on melko vaatimaton asiantuntemus tekijänoikeutta koskeissa kysymyksissä. Syyt tähän ovat monet. Lainopillisissa opinnoissa annettiin tekijänoikeudelle aikaisemmin vaatimaton sija. Tosin saattoi tapahtua, että laki tekijänoikeudesta kuului kurssivaatimuksiin sekä siviili- että kauppaoikeudessa ja vieläpä talousoikeudessakin, mutta opiskelijat tiesivät varsin hyvin, että tenteissä ei tavallisesti esiintynyt kysymyksiä tekijänoikeuden alalta. Tuomioistuimissa toimivat lakimiehemme joutuvat harvoin kosketuksiin tekijänoikeutta koskevien kysymysten kanssa, mikä johtuu etupäässä siitä, että mainitunlaiset riidat useimmiten sovitaan asianosaisten käymien neuvottelujen ja sovittelujen tuloksena. Lisäksi voidaan todeta, että tieteisopissa tekijänoikeus on meillä pitkiä aikoja ollut lapsipuolen asemassa.

Viime aikoina näyttää asiassa tapahtuneen tietty muutos. Tekijät ovat liikehtineet ja alkaneet esiintyä määrätietoisemmin. Järjestöihin liittyneinä he ovat esittäneet lisääntyneitä vaatimuksia luomuksiensa suojaksi. Vuonna 1948 ilmestyi professori *Kivimäen* »Tekijänoikeus». Tämän erinomaisen koko tekijänoikeutta koskevan systemaattisen esityksen — ensimmäisen maassamme — avulla lakimiehemme voivat perehtyä tekijänoikeuteen tavalla, joka kokonaan poikkeaa aikaisemmasta. Edelleen on tekijänoikeus tullut ajankohtaiseksi sen pohjoismaisen yhteistyön johdosta, joka pyrkii yhtenäiseen pohjoismaiseen lainsäädän-

töön. Meillä on vuonna 1953 asiassa jätetty valtioneuvostolle lakiehdotus, jonka edustajamme pohjoismaisessa tekijänoikeuskomiteassa, korkeimman hallinto-oikeuden presidentti *Castrén* ja oikeusneuvos *Brunou*, ovat laatineet.

Seuraavassa on tarkoituksena esittää eräitä näkökohtia joistakin tekijänoikeudellisista kysymyksistä, jotka viime aikoina ovat olleet väitteilyjen kohteina, nimittäin kysymyksistä tekijänoikeuden kohteesta ja sisällöstä sekä tekijänoikeuden luovuttamisesta.

1. Tekijänoikeuden kohteesta on viime vuosina keskusteltu vilkkaasti pohjoismaissa. Sysäyksen antoi Ross kirjoituksessa TfR:ssä vuonna 1945. Hänen ajatuskulkuaan on *Bergström* vienyt eteenpäin vuonna 1954 ilmestyneessä kirjassa.

Vanhastaan on esitetty, että tekijänoikeuden kohteena on aineeton teos, minkä johdosta tekijänoikeus on luettu kuuluvaksi ns. aineettomiin oikeuksiin. *Kivimäki* lausuu siten: »Tekijänoikeus luetaan kuuluvaksi ns. aineettomiin oikeuksiin, so. oikeuksiin, joiden objektina on aineeton oikeushyödyke».¹ Teos esiintyy tosin usein ulkoisessa maailmassa aineel-

Siteroitu kirjallisuus: *Bergström*, Svante: »Uteslutande rätt att förfoga över verket». Uppsala Universitets årsskrift 1954: 8. Uppsala—Wiesbaden 1954. *Eberstein*, Gösta: Om författarrättens och konstnärarrättens föremål. NIR 1946 s. 81 ss. Upphovsmannarrättens föremål och innehåll — ännu en gång. TfR 1955 s. 113 ss. *Ehdotus* laiksi tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin. Helsinki 1953. Komiteanmietintö 5/1953, valmistaneet U. J. *Castrén* ja Harald *Brunou*. *Godenhielm*, Berndt: En förlagsrättslig avhandling. JFT 1955 s. 137 ss. Anmälan av *Bergströms* ovan anförda arbete. JFT 1955 s. 368 ss. *Hedfeldt*, Erik: Om upphovsmannarrättens föremål. TfR 1952 s. 152 ss. *Kivimäki*, T. M.: Tekijänoikeus. Porvoo—Helsinki 1948. Upphovsmannarrättens natur och dess ställning i rättssystemet. NIR 1952 s. 221 ss. *Lainvalmistelukunnan ehdotus* laiksi tekijänoikeudesta kirjallisiin ja sävelmäteoksiin. Helsinki 1920. *Ljungman*, Seve: Mera om industrimusiken. NIR 1954 s. 39 ss. *Lund*, Torben: Om ophavsrettens grundbegreber. NIR 1954 s. 131 ss. Graensen mellem »offentlig» og »privat» inden for ophavsretten. NIR 1955 s. 68 ss. *Nybergh*, Gunnar: Auktorrrättens juridiska karaktär enligt finsk rätt. JFT 1937 s. 140 ss. Förlagsrättsliga studier. JFT 1939 s. 79 ss. ja 331 ss. Ross, Alf: Ophavsrettens Grundbegreber. TfR 1945 s. 321 ss. Om ret og retfaerdighed. København 1953. Ophavsretten under mikroskop. SvJT 1955 s. 245 ss. *Saxon*, Hans: Förlagsavtalet. Åbo 1955. *Ulmer*, Eugen: Urheber- und Verlagsrecht. Berlin—Göttingen—Heidelberg 1951.

¹ *Kivimäki* s. 28.

listuneena kappaleeksi, esim. kirjaksi tai nuottivihoksi, mutta tämä kappale ei ole identtinen teoksen kanssa. Teos voi aineellistua eri muodoissa menettämättä identtisuuttaan.

Vastakohtana edelliselle esittää Ross, että teoksella ei ole realiteettia muutoin kuin yhden tai useamman henkilön elämyksenä. Teoksesta määrääminen käsittää määräämisen näistä elämyksistä. Aineeton teos ei ole mikään ulkoinen realiteetti eikä voi olla oikeuden kohteena.²

Bergström selittää aluksi, että tekijänoikeuden kohteella ilmeisesti tarkoitetaan sitä kohdetta, johon tekijän määräämistoimet kohdistuvat.³ Tämän jälkeen hän toteaa, että tekijänoikeuden kohde on etsittävässä joistakin kolmesta objektiryhmästä. Hänen käsityksensä mukaan tekijänoikeuden kohteena voi olla 1) esine, valmis kappale, esim. kirja, kuvanveistos, äänilevy jne., 2) tulevat kappaleet, joista määrätään valmistamalla (monistamalla) ne, 3) muuttuvat kohteet, joiden luonne on vaihteleva, esim. puhe, musiikki, heijastuskuvat, ja joille on tunnusomaista, että ne häviävät käytännöllisesti katsoen välittömästi esittämisen jälkeen. Kaikki nämä erilaiset ulkoiset objektit, joita Bergström nimittää meedioiksi (medier), ovat tekijänoikeuden kohteina.⁴

Jo Rossin ajatukset saivat arvostelua osakseen⁵ ja nyttemmin Bergströmin kantaa ovat arvostelleet Lund, Eberstein ja Godenhielm.⁶ Omasta puolestani olen taipuvainen yhtymään näiden mielipiteeseen, että teorialla aineettomista oikeuksista on edelleenkin oikeutuksensa. Kuitenkin haluan tuoda esille, että Rossin ja Bergströmin esityksillä on suuret ansionsa niiden realiteettien selvittelyssä, jotka piilevät sanan »teos» takana. Tässä yhteydessä on syytä mainita eräästä yksityiskohdasta. Teos voi ilmetä eri muodoissa. Bergström tuo esille sen tärkeän merkityksen, mikä teoksen ensimmäisellä mediolla on. Hän

² Ross, TFR 1945 s. 343 ss.

³ Bergström s. 48.

⁴ Bergström s. 51 ss.

⁵ Ks. Eberstein, NIR 1946 s. 84; Hedfeldt, TFR 1952 s. 152 ss.; Saxén s. 13 ss.

⁶ Lund, NIR 1954 s. 131 ss.; Eberstein, TFR 1955 s. 114 ss.; Godenhielm, JFT 1955 s. 148 s. ja 368 ss.

nimittää sitä primäärimeedioksi (primärmediet).⁷ Jollei haluta käyttää nimitystä meedio, näyttää voitavan puhua teoksen alkuperäisestä muodosta, sen primäärimuodosta. Tämä primäärimuoto muodostaa tähtäyskohdan sille, mitä teos käsittää. Kaikki se, mikä lankeaa »primäärimeedion» samankaltaisuuden piiriin, kuuluu, kuten Bergström esittää, teokseen, esim. jokainen muunnelma.⁷ Muunnelmalla on oma samankaltaisuuspiirinsä, mistä seuraa, että tekijä, joka itse luo muunnelman teoksestaan, sillä laajentaa teoksen samankaltaisuuspiirin käsittämään myös sellaiset muunnelmat, jotka eivät lankea primäärimuodon samankaltaisuuspiiriin, mutta kylläkin tekijän luoman muunnelman samankaltaisuuspiiriin.

Mitä tulee teoriaan aineettomista oikeuksista, näyttää mielestäni kuitenkin *Eberstein* olevan oikeassa lausuessaan: »Den invändningen ligger emellertid nära, att den mångfald av föremål och skeenden, som Bergströms arbetshypotes omfattar, icke kan utpekas utan hjälp av en utanförstående norm, som anger vad som är att hänföra under det 'ospecificerade' objekt. Det är med andra ord icke föremålen och skeendena i och för sig, som är det väsentliga, utan vad det hänger på är det band som förenar dessa till en enhet. Därmed är man emellertid åter tillbaka hos det immateriella verket. Detta, om vars realitet såsom inre upplevelse någon meningsskiljaktighet icke råder, svävar liksom över alla de yttre ting och skeenden, i vilka det kan taga gestalt, och utgör 'das geistige Band', som sammanhåller de oändligt många yttre medierna. Tager man detta i betraktande, är det icke erforderligt att för uppnående av den eftersträfvade parallellen draga in hela denna mångfald för att kunna karakterisera objektet».⁸ Ja edelleen: »Man har lämnat den faktiska verklighetens mark och begivit sig upp på ett annat plan, när man under upphovsmannarättens föremål inbegriper hela skaran av yttre manifestationer, i vilka verket tagit gestalt. Denna mångfald finnes nämligen icke till i sinnevärlden såsom en konkret enhet utan kan endast sammanfattas för tanken».⁹

⁷ Bergström s. 65 s.

⁸ *Eberstein*, TFR 1955 s. 119 s. Samanlaisen ajatuksen esittää *Godenhielm*, JFT 1955 s. 370.

⁹ *Eberstein*, TFR 1955 s. 123.

Kun puhutaan aineettomasta teoksesta tekijänoikeuden kohteena, päätellään otaksuttavasti seuraavalla tavalla. Esineoikeuden kohteena on tietty esineeseen kohdistuva vallinta, mikä lyhyemmin ilmaistaan siten, että esineoikeuden kohteena on esine. Tekijänoikeuden kohteena on tekijän luomuksen vallinta. Tätä luomusta sanotaan teokseksi. Teos esiintyy eri muodoissa, esim. sävellys nuottivihon muodossa tai esityksenä. Kun puhutaan tekijänoikeuden kohteesta, halutaan sillä lyhyesti ilmaista jotakin, joka vastaa esinettä esineoikeuden alalla. Mutta tällöin ei kappale, johon teos on kiteytetty, vastaa esineoikeuden kohdetta, sillä esineoikeuden kohteen ollessa esine, kuuluu tekijänoikeuden kohteisiin myös muita kuin esineitä (teoksen kappaleita). Juuri teos onkin sen tähden verrattavissa omistusoikeuden kohteeseen.¹⁰ Ainoastaan sikäli kuin teoksen kappaleet olisivat ainoa hahmo, jona teos esiintyisi, voitaisiin niitä pitää tekijänoikeuden kohteena.

Kun edelleen otetaan huomioon, että teos käsittää jotain niin epämääräistä kuin Bergströmin »tulevat kappaleet» ja »muuttuvat kohteet», esim. sellaisen pilkkalaulun vastaiset esitykset, joka on julkisesti laulettu, mutta jota kukaan ei ole merkinnyt muistiin, on yhä luonnollisempaa, että teosta pidetään tekijänoikeuden kohteena. Sitä korostamaan, että teos ei ole sama kuin esine, varustetaan se attribuutilla »aineeton» eli »immateriaalinen». Sana »immateriaalinen» ei ole mikään sopiva attribuutti, mutta se on saanut kelvata paremman ilmaisun puuttuessa. Tällä sanalla ei tarkoitettane sitä, että tekijänoikeuden kohteella täytyisi olla erityinen aineeton luonne. Halutaan vain osoittaa, että tekijänoikeutta ei pidä lukea velvoiteoikeuksiin tai persoonallisuus-oikeuksiin eikä myöskään esineoikeuksiin kuuluvaksi niiden tavanomaisessa merkityksessä, vaan että se on oikeus sui generis. Käyttämällä attribuuttia immateriaalinen ei suljeta pois sitä mahdollisuutta, että teoksen oikeussuoja kohdistuu ulkoiseen objektiin, esim. teoksen kappaleeseen. Sana aineeton ilmaisee, että kysymyksessä on ajatuksen tuote, mutta se ei sisällä sitä, etteikö tämä ajatuksen tuote voisi esiintyä aineellisessa muodossa.

¹⁰ Vrt. Bergström s. 75.

Ross ja Bergström ovat sikäli oikeassa, että teoksen oikeussuoja edellyttää, että teoksella on ulkoinen muoto ja että se esiintyy ulkoisessa maailmassa, samoin kuin että oikeusjärjestyksen antaman suojan kohteena ovat teoksen ulkoiset ilmentymät.¹¹ Henkilö, joka runokirjasta on opiskellut runon ulkoa ja sitten itseksensä toistelee sitä, ei syyllisty mihinkään tekijänoikeuden loukkaamiseen. Oikeusjärjestys ei puutu hänen toistamiseensa, mutta siitä huolimatta täytyy sanoa, että hän toistaa itselleen tekijän teosta. Teos voi esiintyä realiteettina ihmisten aivoissa, vaikkei siitä olisi ollut mitään kappaletta olemassa taikka kaikki jo olemassa olleet kappaleet olisi hävitetty.¹²

2. Tekijänoikeuden sisältö. Sen sijaan, että keskustelulla tekijänoikeuden kohteesta on lähinnä käsitteitä selventävä luonne, tullaan käytännön kannalta merkittävämpiin kysymyksiin siirryttäessä tutkimaan tekijänoikeuden sisältöä, t.s. mitä oikeutuksia sisältää oikeus vallita teosta. Tällöin havaitaan eräs eroavaisuus voimassaolevan vuoden 1927 tekijänoikeuslakimme ja vuoden 1953 lakiehdotuksen välillä. Tekijänoikeuslain 1 § säättää, että henkisen tuotteen tekijällä on lain säätämässä rajoissa yksinomainen oikeus saattaa tuotteensa yleisön saataviin. Vuoden 1953 ehdotuksen 2 § taas lausuu, että tekijänoikeus tuottaa yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla teos yleisön saataviin (alkuperäisessä tai muutetussa muodossa). Tosin tekijänoikeuslaki säättää 4 §:ssä, että tekijällä on yksinomainen oikeus jäljentää tai monistaa teostaan, mutta voidaan kuitenkin kysyä, onko se seikka, että vuoden 1953 ehdotuksessa »oikeus valmistaa teoksen kappaleita» on otettu johdantona olevaan määritelmään 2 §:ssä, johtunut siitä, että tekijänoikeuden sisältöä on muutettu. Myöhemmin esitettävien syiden perusteella ei näin kuitenkaan näytä olevan asianlaita.

Tekijänoikeus antaa tekijälle yksinomaisen oikeuden tietyissä suhteissa määrätä teoksesta. Hänellä on positiivinen oikeus määrätä teoksesta sekä negatiivinen oikeus kieltää muita määräämästä siitä. Kivimäki aloittaakin Tekijänoikeutensa sattuvasti osoittamalla, että tekijällä on

¹¹ Ks. Ulmer s. 12; Lund, NIR 1954 s. 145.

¹² Hedfeldt, TFR 1952 s. 156 ja 160.

positiivinen oikeus vallita teosta määräämällä, onko teos ylipäänsä tuleva julkisuuteen, ja antamalla muille luvan määrätä siitä. Tämän lisäksi sisältyy tekijänoikeuteen negatiivinen funktio sikäli, että tekijä voi estää muut määräämästä teoksesta. Sen sijaan, että positiivinen funktio ei tarvitse mitään erityistä tekijänoikeudellista sanktiota, koska tekijä teoksen luojana määrää siitä,¹³ on negatiivinen funktio vahvistettava, jotta sillä olisi tekijälle arvoa.¹⁴ Jos tekijällä on omistusoikeus teoksen kappaleeseen, hän tosin voi vaatia että se, joka on lainannut tai varastanut kappaleen, palauttaa sen. Mutta jos lainansaaja tai varas ryhtyy valmistamaan teoksen kappaleen jäljennöksiä, voi tekijä estää niiden levittämisen ainoastaan siinä tapauksessa, että erityinen tekijänoikeudellinen lainsäädäntö antaa hänelle yksinomaisen oikeuden määrätä teoksestaan.

Laki antaa tekijälle yksinoikeuden määrätä, saavatko muut kuin hän itse käyttää teosta hyväkseen, ja tämä pätee niin hyvin teoksen ensimmäiseen kuin jokaiseen uudistettuun julkistamiseen nähden. Tämä on tekijänoikeudellisen suojan lähtökohta, mutta tähän säättävät tekijänoikeutta koskevat lait yleisesti joukon rajoituksia. Sille, joka tekijän suostumuksella on hankkinut teoksen kappaleen, esim. kirjan, täytyy epäilemättä antaa oikeus eläytyä teokseen (lukea kirja) niin usein kuin hän haluaa. Tekijänoikeuslainsäädäntö on periaatteessa sillä kannalla, että tekijänoikeus ei saa loukata henkilön yksityistä piiriä. Kirjan tekijä ei siten voi estää sitä, että kirjaa luetaan kotona tai suppeassa tuttavapiirissä.

Tekijänoikeuslain 10 § sallii jokaisen yksityistä tai henkilökohtaista tarvettansa varten monistaa teosta rajoitetuin kappalemäärin ja vuoden 1953 ehdotuksen 11 §:n mukaan saadaan teosta valmistaa muutamia kappaleita yksityistä käyttöä varten. Mutta jos on kysymys useampien kappaleiden valmistamisesta, tarvitaan tekijän suostumus. Voidaan kysyä, minkä takia tekijälle on annettu mainitunlainen yksinomainen

¹³ Tällöin on huomattava, että tekijän positiivinen määräämisoikeus ei ulotu niin pitkälle, että hän itse olisi oikeutettu määräämään muiden hallussa olevista kappaleista, esim. myymään muiden omistamia kappaleita.

¹⁴ Kivimäki s. 19 ss. Ks. myös Bergström s. 142 ss.

oikeus valmistaa teoksesta kappaleita (monistaa sitä), niin että hän voi kieltää henkilön, joka on ostanut luvallisesti valmistetun teoskappaleen, valmistamasta tai valmistuttamasta omaa tarvettaan varten useampia kuin muutamia yksityisiä teoksen kappaleita. Tähän ovat syyt monet. Ennen kaikkea on vaara olemassa, että siten valmistettuja kappaleita saatetaan julkisuuteen. Myös saattamatta kappaleita julkisuuteen voisi se, joka on valmistanut tai hankkinut ne, aiheuttaa tekijälle vahinkoa levittämällä niitä yksityisessä piirissään. Tekijä menettäisi ne tulot, esim. tekijänpalkkiot, jotka hän olisi voinut saada siten, että kappaleita olisi ostettu kirjakaupasta. Edellisen lisäksi on otettava huomioon, että yksityisten henkilöiden mahdollisuudet kappaleiden valmistamiseen ovat viime aikoina suunnattomasti kasvaneet. Magnetofonin ja kameran avulla helpottuu monistaminen suuresti. Se, että tekijä sallii sävellyksensä esitettävän radiossa tai myy kirjallisen teoksensa kappaleita, ei sisällä sitä, että hän olisi antanut kuuntelijalle tai ostajalle luvan teoksen monistamiseen magnetofonin tai kameran avulla.

Edellä esitetty ei siis muuta sitä tosiasiaa, että tekijänoikeuden painopiste on tekijän yksinoikeudessa määrätä teoksen saattamisesta toisten saataviin.¹⁵ Jos tekijällä olisi riittävät vakuudet siitä, että teoskappaleiden valmistaja käyttäisi monisteet yksinomaan vuoteensa alustana tai äänen eristimenä seinässä, ei hänellä olisi mitään vastaväitteitä esitettävänä monistamista vastaan, ja yhteiskunta voisi antaa sen esteettömästi tapahtua.

Huomioonottaen edellä esitetyn olisi ehkä oikeampaa sanoa, että tekijällä on yksinomainen oikeus saattaa teos toisten saataville. Tekijänoikeuslaki ja vuoden 1953 ehdotus puhuvat kuitenkin tekijän yksinomaisesta oikeudesta saattaa teos yleisön saataviin. Tämä johtuu siitä, että oikeudellinen kontrolli periaatteessa ei ylety teoksen yksityiseen käyttöön. Edellä 1) kohdassa on esitetty, että tekijänoikeudellinen suoja edellyttää, että teos on saatettu ulkoiseen muotoon, samoin kuin että suoja kohdistuu teoksen ulkoisiin ilmaisuihin. Mutta oikeussuojaa rajoitetaan edelleen sillä, että oikeusjärjestys ei puutu

¹⁵ Samoin Lund, NIR 1954 s. 136 ss.; Saxén s. 15 ss.

yksityisiin piireihin. Tällöin on huomattava, että yksityisen ja julkisen käytön rajat ovat erilaiset eri ilmaisumuodoissa,¹⁶ esim. kysymyksen ollessa teoksen esittämisestä ja teoskappaleiden levittämisestä. Jälkimmäisessä tapauksessa on yksityinen piiri paljon ahtaampi. Sävelteoksen esittämistä yhdistyksessä voidaan monasti pitää yksityisenä esityksenä, mutta nuottien levittämistä yhdistyksen jäsenille täytyy useimmiten pitää julkisena käyttönä. Syynä tähän on se, että joka on hankkinut itselleen teoksen kappaleen saa mahdollisuuden eläytyä teokseen niin usein kuin hän haluaa, mutta tämä mahdollisuus on tavallisesti suljettu pois silloin, kun kysymyksessä on ainoastaan sävelteoksen vastaanottaminen kuuntelemalla, mikäli kuulija ei ole varustettu ainutlaatuisella muistilla. Paitsi kysymyksen ollessa teoksen yksityisestä käytöstä, rajoitetaan tekijän yksinomaista oikeutta siten, että sillä, joka on hankkinut luvallisesti levitetyn teoksen kappaleen, on oikeus julkisesti tarjota ja myydä se, esim. antikvariaattiin, tarvitsematta kysyä tekijältä lupaa.

Tekijänoikeuslain ja vuoden 1953 ehdotuksen ilmaisutapa, että tekijällä on yksinomainen oikeus saattaa teos yleisön saataviin, voitaisiin virheellisesti tulkita niin, että tällöin aina täytyisi olla kysymys suurehkoista henkilöpiiristä. Näin ei kuitenkaan ole asianlaita. Julkistaminen saattaa olla kysymyksessä vieläpä silloinkin, kun teos saatetaan ainoastaan yhden ainoan henkilön saataville, mikäli häntä ei ole pidettävä yksityiseen, henkilökohtaiseen piiriin kuuluvana. Tästä syystä voisi tietyllä oikeutuksella esittää, että olisi sopivampaa, että laki johdantona olevassa määritelmässään puhuisi tekijän yksinomaisesta oikeudesta saattaa teos toisten saataville. Tällä määritelmällä olisi kuitenkin se haitta, että sitä täytyisi täydentää määräyksellä, ettei yksinomainen oikeus ole voimassa yksityisessä piirissä.

Tekijänoikeudellisia kysymyksiä käsiteltäessä täytyy ottaa huomioon tekijän henkilökohtaisten, aatteellisten intressien suojaaminen, koska tämä suojaaminen muodostaa tekijänoikeudellisen lainsäädännön oleellisen kohdan. Tämä suoja ilmenee ennen kaikkea seuraavalla tavalla. Tekijä määrää, saatetaanko teosta ollenkaan toisten saataville. Hän

¹⁶ Ks. esim. *Ljungman*, NIR 1954 s. 42; *Lund*, NIR 1955 s. 78 ss.

määrää, koska tämä tapahtuu, ja hänellä on joskus vieläpä oikeus estää teoksen saattaminen toisten saataville vaikkapa hän jo olisi siihen suostunutkin (*droit de retrait*). Hän määrää, missä muodossa teos ilmaistaan toisille (*respektioikeus*) ja esiintyykö se hänen nimissään, nimettömänä tai valenimellä (*droit à la paternité*). Kaikki nämä *droit moral-oikeudet* kohdistuvat myös ne teoksen saattamiseen toisten saataville. Respektioikeuden kohdalta tämä ilmenee m.m. siitä, että tekijänoikeuslain 10 §:n mukaan jokainen on oikeutettu yksityistä tai henkilökohtaista tarvettaan varten kääntämään ja muuntelemaan teosta, kun vain muunneltuja kappaleita ei levitetä.¹⁷

Näin ollen olen samoin kuin *Lund*¹⁸ sitä mieltä, että tekijänoikeus on periaatteessa yksinomainen oikeus antaa teos toisten saataville, joko esittämällä teos (tämä esittämisoikeus käsittää myös esittämisen radiossa, vaikka tällöin kuulijaa ei välttämättömästi tarvitse olla) tai määräämällä teoksen kappaleista näytännön, myymisen, lainaamisen tms. välityksellä (*Bergström* puhuu sattuvasti *exemplarrätten*istä, *teoskappaleoikeus*). Tätä tekijän oikeutta täytyy kuitenkin, niin kuin edellä on esitetty, täydentää yksinomaisella oikeudella valmistaa teoksen kappaleita (*monistamisoikeus*).

Bergström esittää jossain määrin poikkeavan mielipiteen. Hän katsoo, että tekijän keskeinen oikeus on yksinomainen oikeus valmistaa teoksen meedioita, olkootpa ne sitten teoksen kappaleita taikka hänen mainitsemiaan »muuttuvia kohteita». Monistamisoikeus ja esittämisoikeus ovat »två parallella huvudfårer för upphovsmannarätten, där handlingen, framställningen, är densamma, medan typen av medium växlar».¹⁹

Tätä *Bergströmin* mielipidettä vastaan voidaan huomauttaa, että häviävien meedioitten, esim. sävelteoksen, esittämistä siten, että sitä muut eivät ole kuuntelemassa, ei laisinkaan ole pidätetty yksin tekijälle. *Bergström* kyllä toteaa tämän seikan, mutta hän selittää sen johtuvan enemmän lakiteknillisistä syistä kuin asian syvemmästä periaatteellisesta

¹⁷ Ks. tästä *Kivimäki* s. 247. Vrt. *Ross*, *TfR* 1945 s. 328 s.

¹⁸ *Lund*, *NIR* 1954 s. 137 ss.

¹⁹ *Bergström* s. 94 s.

luonteesta.¹⁹ Kun Bergström vihdoin selvittelee mainitsemansa »teoskappaleoikeuden» asemaa, päätyy hän kuitenkin siihen, että tekijänoikeuslain 2 §:n pääsääntö siitä, että tekijällä on yksinomainen oikeus saattaa teos yleisön saataville, on selvän ja helposti ymmärrettävän perusajatuksen ilmaisu, nimittäin sen perusajatuksen, että tekijällä täytyy olla periaatteessa yksinomainen oikeus levittää teostaan yleisön keskuuteen, ja että tämän oikeuden täytyy käsittää myös teoksen kappaleiden levittäminen.²⁰ Eberstein sen sijaan näyttää olevan taipuvainen, ottamatta kuitenkaan suoranaista kantaa asiassa, antamaan tekijän yleisen yksinomaisen oikeuden käsittää vain monistamisoikeuden ja esittämisoikeuden, mitä yksinoikeutta sitten kuitenkin täytyy täydentää niillä harvoilla teoskappaleoikeudellisilla oikeutuksilla, jotka täytyy pidättää tekijälle.²¹ Eberstein katsoo, että suurimmassa osassa tapauksia tekijän intressi kontrolloida teoksen kappaleiden vastaisia kohtaloita on suhteellisen vähäinen verrattuna teoksen kappaleiden omistajan etuun saada määrätä niiden levittämisestä. Itsenäinen teoksen kappaleisiin kohdistuva oikeus on Ebersteinin mukaan funktionaalisesti varsin rajoitettu ennen kaikkea sen johdosta, että teoksen kappaleen hankkija saa vapaasti myydä sen julkisesti. Eberstein päätyy ylipäänsä varsin rajoitettuun »teoskappaleoikeuteen» katsomalla, että tekijä voi estää sellaisen teoksen kappaleiden nähtäväksi esittämisen ja levittämisen, jota aikaisemmin ei ole saatettu yleisön saataville, kuin myös luvattomasti valmistettujen kappaleiden levittämisen, jo sillä perusteella, että tekijällä on yleinen oikeus saattaa teos julkisuuteen (ensimmäisen kerran), minkä takia Eberstein katsoo, että nämä kiellot eivät tarvitse mitään teoskappaleoikeudellista katetta.²² Tätä vastaan voidaan huomauttaa, että Ebersteinin on pakko operoida tekijälle kuuluvalla erillisellä oikeudella teoksen ensimmäiseen julkistamiseen, kun taas vuoden 1953 ehdotuksen 2 § käsittelee teoksen ensimmäistä ja jatkuvia julkistamisia samassa kohdassa, kuin myös että luvattomat kappaleet voivat olla

²⁰ Bergström s. 154 s.

²¹ Eberstein, TfR 1955 s. 129 s. Ks. myös Ross, SvJT 1955 s. 253 s.

²² Eberstein, TfR 1955 s. 128 s.

valmistetut teoksesta, joka jo on saatettu julkisuuteen, missä tapauksessa teoskappaleoikeutta tarvitaan perusteena.²³

Niin kuin edellä on esitetty, puhutaan tietyistä ns. droit moral-oikeuksista, joilla tarkoitetaan niitä tekijän oikeutuksia, jotka erityisesti kohdistuvat tekijän aatteellisten intressien suojaamiseen, ennen kaikkea paternité- ja respektioikeutta sekä droit de retrait'ia. Tekijän aatteellisten etujen suojaaminen on kuitenkin tunnusomaista koko tekijänoikeudelle. *Kivimäki* on tästä syystä lukenut tekijänoikeuden persoonallisuusoikeuksiin kuuluvaksi.²⁴ Tähän verrattuna on jossain määrin hämmästyttävää todeta, että Ross ei sijoita tekijänoikeutta persoonallisuus-, varallisuus- tai työoikeuteen, vaan elinkeino-oikeuteen (förvärvsrätten), yksinoikeutena kilpailua koskevien oikeuksien rinnalle.²⁵ Kuitenkin on molemmilla sijoitteluilla oikeutuksensa. Tekijänoikeuden voimakas persoonallinen leima vaatii, että se ilmaistaan myös tekijänoikeuden sijoittelussa oikeusjärjestelmään. Jos taas kiinnitetään huomio siihen, että tekijänoikeus sisältää tekijälle kuuluvan yksinomaisen oikeuden saattaa teos toisten saataville, havaitaan, että se on lähellä elinkeino-oikeutta. Ehkä voidaan sanoa, että lukemalla tekijänoikeus persoonallisuusoikeuteen kuuluvaksi tehostetaan liikaa aatteellista suojaa, mutta selittämällä tekijänoikeuden olevan elinkeino-oikeutta korostetaan liian voimakkaasti tekijän elinkeino-toimintaa (kilpailumomenttia) tekijän aatteellisten etujen suojaamisen kustannuksella. Tekijä ei aina saata teostaan toisten saataville ansaitsemistarkoituksessa. Tavaramerkki- ja toiminimioikeudet ovat keskittyneet ansaitsemisen ympärille, mutta tekijänoikeus näyttää olevan sopivimmin sijoitettavissa omaksi kategoriakseen oikeuksien joukossa.²⁶ Tässä yhteydessä on todettava, että siinä ei ilmene yksinomaan sukulaisuuspiirteitä persoonallisuus- ja elinkeino-oikeuden, vaan myös varallisuusoikeuden kanssa. Sen luonne absoluutisena, jokaista vastaan kohdistuvana oikeutena saattaa sen nimittäin lähelle esineoikeuksia, kuten *Kivimäki* on esittänyt.²⁷

²³ Lisämotiivien suhteen ks. Saxén s. 223 ss. ja Lund, NIR 1954 s. 142.

²⁴ *Kivimäki* s. 30 ss. ja NIR 1952 s. 226 ss.

²⁵ Ross, Om ret og retfaerdighed s. 263 s.

²⁶ Ks. myös Nybergh, JFT 1937, erikoisesti s. 178 ss.

²⁷ *Kivimäki* s. 38.

3. Tekijänoikeuden luovuttaminen. Edellä on selostettu, että tekijänoikeuden keskeisenä sisältönä on tekijän yksinomainen oikeus saattaa teos toisten saataville. Koska tekijällä kuitenkin itsellään usein ei ole tarpeellisia tietoja ja keinoja levittää teostaan, käyttää hän välikäsiä, joille hän luovuttaa oikeutensa. Tekijänoikeuslain 21 § lausuu siten, että tekijä voi luovuttaa oikeutensa toiselle joko kokonaan tai osittain. Tällöin voi olla kysymyksessä esim. filmausoikeus, oikeus esittää teos ja oikeus valmistaa ja levittää teoksen kappaleita. Välikädet tarvitsevat voimakasta suojaa ennen kaikkea ulkopuolisia henkilöitä vastaan, mutta myös tekijää itseänsä vastaan. Koska meidän päivinämmekin tekijänoikeuslait antavat tekijälle tehokkaan suojan, on luonnollista, että välittäjä hankkii itselleen tarpeellisen suojan siten, että tekijä luovuttaa hänelle oikeutensa. Aikojen kuluessa on voitu todeta, että välittäjät ovat koettaneet hankkia ja onnistuneetkin saamaan itselleen sellaisia tekijänoikeudellisia oikeutuksia, joita heillä ei ole ollut ollenkaan mahdollisuutta itse käyttää. Se, joka on ottanut esittääkseen teoksen, ei esim. ole tyytynyt hankkimaan itselleen teoksen esittämisoikeutta, vaan on vaatinut saada koko tekijänoikeuden itselleen, siten myös oikeuden julkaista teos kirjana. Tekijöiden järjestöt ovat kuitenkin tässä suhteessa vaikuttaneet tervehdyttävästi olosuhteisiin ja nykyään väärinkäytökset lienevät harvinaisia. Sanotulla ei tahdota kieltää, etteikö sillä, joka on saattanut teoksen y h t e e n julkaisumuotoon, voisi joissakin tapauksissa olla oikeutettua vaatimusta saada osuus niihin tuloihin, jotka saadaan jostakin toisesta levittämismuodosta, niin että esim. musiikkikustantajat saisivat osuuden teoksen esittämisestä saaduista tuloista.

Sen oikeussuojan, minkä välittäjä tarvitsee ulkopuolisia vastaan, saavuttaa hän siten tulemalla osalliseksi tekijän yksinomaisista tekijänoikeudellisista oikeutuksista. Kuitenkin rajoitetaan välittäjän saamat tekijänoikeudelliset oikeutukset välistä siten, ettei hän saa yksinomaista oikeutta, vaan ainoastaan tavallisen lisenssin. Silloin hänen on sopeuduttava siihen, että tekijä voi antaa toisille henkilöille samanlaisia lisenssejä. Siten teatteri ei aina saa yksinoikeutta esittää teosta paikakunnalla, puhumattakaan siitä, että se saisi yksinoikeuden teoksen esittämiseen koko maassa.

Kun ollaan tekemisissä tekijänoikeudellisten sopimusten kanssa, esim. kun teoksen kustannusoikeus, esittämisoikeus tai filmausoikeus luovutetaan, täytyy ottaa huomioon, että luovutus sopimus antaa saajalle myös muita oikeutuksia kuin tekijänoikeudellisia. Saajan tekijänoikeudelliset oikeutukset muodostavat vain osan niistä oikeutuksista, jotka hän hankkii tekijän kanssa tekemällään sopimuksella, olkoonpa, että ne muodostavat hänen saamiensa oikeutusten tärkeimmän osan. Siten esim. teatterinjohtajan vaatiessa, että se palkkio, jonka tekijä on oikeutettu saamaan häneltä tilauksesta tehdystä teatterikappaleesta, pitää alentaa, koska kappale ei ole ollut sovitun laatuinen, on kysymyksessä tekijän puolelta tapahtunut sopimusrikos, mutta ei minkään teatterinjohtajalle kuuluvan tekijänoikeudellisen oikeutuksen loukkaaminen. Teatterinjohtajan oikeus vaatia palkkion alentamista ei ole mikään tekijänoikeudellinen oikeutus.

Mikä on sitten näiden tapausten käytännöllinen ero? Toisin sanoen, mikä on ominaista tekijänoikeuden loukkaamiselle erotukseksi pelkästä sopimusrikoksesta. Vastaus on saatavissa tekijänoikeuslain säättämistä seuraamuksista. Näiden joukossa huomataan ennen kaikkea, että rikkojaa voi kohdata rangaistus ja teoksen julkaisemiskielto (tekijänoikeuslain 29 ja 30 §). Edelleen on nimenomaan säädetty korvaus aineettomasta vahingosta (tekijänoikeuslain 31 §). Suuri merkitys on sillä seikalla, että tekijänoikeudelliset sanktiot kohdistuvat jokaista loukkaajaa vastaan, kun taas pelkästään sopimusoikeudelliset sanktiot kohdistuvat, kuten tunnettua, säännöllisesti vain sopimuskumppania vastaan. Tosin esiintyy tapauksia, jolloin kolmas henkilö, joka on myötävaikuttanut sopimusrikokseen, on vahingonkorvausvelvollinen, mutta näillä tapauksilla on poikkeuksellinen luonne.

Eräs esimerkki valaiskoon erotusta. Jos tekijä luovuttaessaan kustantajalle kustannusoikeuden kirjaansa on sitoutunut olemaan antamatta seuraavaa kirjaansa toiselle kustantajalle ensin mainitun kustantajan suostumuksetta, syyllistyy hän sopimusrikokseen, jos hän rikkoo lupauksensa. Ensin mainittu kustantaja ei ole saanut mitään tekijänoikeudellisia oikeutuksia uuteen kirjaan. Tekijä voidaan tuomita vahingonkorvaukseen, mutta kustantajaa, joka julkaisee uuden kirjan, ei voida

kieltää julkaisemasta teosta ainakaan siinä tapauksessa, että hän on ollut tietämätön tekijän mainitusta sitoumuksesta. Mutta jos tekijä toisaalta antaa toiselle kustantajalle kustannettavaksi uuden kirjan, joka on ainoastaan epäitsenäinen mukailu aikaisemmasta kirjasta, voi ensin mainittu kustantaja ryhtyä toimenpiteisiin ei ainoastaan tekijää vaan myös hyväuskoista kustantajaa vastaan, joka julkaisee muunnellun teoksen. Sekä tekijä että jälkimmäinen kustantaja syyllistyvät tällöin tekijänoikeuden loukkaamiseen; he loukkaavat ensimmäisen kustantajan tekijänoikeudellisia oikeuksia. Jos jälkimmäinen kustantaja on hyvässä uskossa, ei häntä tietenkään voida rangaista, mutta hän ei välttä kirjan julkaisemiskieltoa. Mainittakoon vielä, että usein on vaikeata selvittää, onko oikeutensa ylittänyt syyllistynyt tekijänoikeudellisten oikeutusten loukkaamiseen taikka vain sopimusrikokseen.

Tekijä itsekin saattaa siten syyllistyä tekijänoikeuden loukkaamiseen. Jos hän on luovuttanut tekijänoikeudellisen yksinoikeuden, esim. yksinoikeuden levyttää sävelteoksen gramofonilevyille, syyllistyy hän samoin kuin jokainen ulkopuolinenkin tekijänoikeuden loukkaamiseen valmistamalla mainitunlaisia gramofonilevyjä. Seuraamukset tekijänoikeuslain 5. luvussa kohdistuvat kiistattomasti myös tekijään.²⁸

Edellä olevasta on seurauksena, että täytyy selvästi tähdentää luovutuksensaajan oikeusaseman tekijänoikeudellista puolta. Tämä saadaan aikaan yksinkertaisimmin käyttämällä nimityksiä esittämisoikeus, kustannusoikeus, filmausoikeus jne. merkitsemään ainoastaan saajan tekijältä johdettua tekijänoikeudellista oikeutusta. Kustannusoikeudella tarkoitetaan siten siinä tapauksessa tekijän kustantajalle luovuttamaa tekijänoikeudellista oikeutusta monistaa teos ja levittää monistettuja kappaleita. Jos halutaan ilmaista saajan k o k o o i k e u s a s e m a, voidaan sen sijaan puhua teatterinpitäjän ja musiikin esittäjän oikeudesta, kustantajan oikeudesta, filmituottajan oikeudesta jne. Jollei näin tehdä, sekoitetaan helposti molemmat käsitteet.²⁹

²⁸ Godenhielm, JFT 1955 s. 145 ja 157, näyttää kannattavan vastakkaista mieli-pidettä.

²⁹ Siten Godenhielm on arvostellut monia väitöskirjassani esittämiäni mieli-piteitä selvittämättä itselleen, mitä olen tarkoittanut keskeisellä käsitteellä »kustannusoikeus». Godenhielmin mukaan, JFT 1955 s. 146, olisin käyttänyt tätä sanaa

On siten tärkeätä, että tekijänoikeudellisissa luovutussopimuksissa määritellään mitä tekijänoikeudellisia oikeutuksia tekijä luovuttaa saajalle. Edellä esitetty antaa kuitenkin aiheen seuraavaan kysymykseen. Jos joku tekijän kanssa tekemässään sopimuksessa hankkii itselleen esittämisoikeuden, kustannusoikeuden, filmausoikeuden jne., mitä silloin tarkoitetaan näillä sanoilla? Mitä tekijänoikeudellisia oikeutuksia saa saaja silloin tekijältä? Vastaus saadaan ensi sijassa luovutussopimuksen tulkinnalla. Mutta mitä noudatetaan siinä tapauksessa, ettei tällä tavalla saada selvää vastausta. Jos kustantaja on tekijän kanssa tekemällään sopimuksella saanut kustannusoikeuden tekijän teokseen, olen esittänyt, että sillä in dubio täytyy ymmärtää tekijältä johdettua yksinomaista oikeutta monistaa teos ja levittää siten monistetut kappaleet.³⁰ Tätä vastaan väittää *Godenhielm*, että kustannusoikeuden perusta ei ole tekijän taholta tapahtuneiden tiettyjen oikeuksien luovuttamisessa, vaan oikeusjärjestyksessä.³¹ Otaksun, ettei *Godenhielm*'kään ole taipuvainen sanomaan tätä muista tekijän luovuttamista oikeutuksista, esim. esittämisoikeudesta, filmausoikeudesta ja oikeudesta levyttää teos, koska nämä eivät ole yhtä tunnettuja ja käytännöllisessä elämässä käytettyjä käsitteitä. Kustannusoikeudella on sitä vastoin vanhat perinteet ja tekijöiden ja kustantajien välisissä sopimuksissa on pitkiä aikoja puhuttu siitä, että kustantaja saa kustannusoikeuden teokseen.

Godenhielm katsoo, että kustannusoikeuden laajuus on määrättävä vertaamalla keskenään tekijän ja kustantajan oikeutettuja intressejä, so. sopimuskumppanien välisen objektiivisen riskinjaon mukaan.³² Objektii-
vinen riskinjako voisi silloin johtaa siihen, että sille kustantajalle, joka on hankkinut kustannusoikeuden, täytyisi välistä myöntää oikeus esittää teos julkisesti ja että vastakeksityt mahdollisuudet käyttää teosta hyväksi

jopa kahdessakin merkityksessä, jotka molemmat käsittäisivät kustantajan kaikki kustannussopimuksen kautta saamat oikeutukset ja velvoitteet. Itse asiassa olen käyttänyt tätä sanaa vallan muussa eli edellä tekstissä esitetyssä suppeassa merkityksessä, siis kustantajan tekijältä saamien tiettyjen tekijänoikeudellisten oikeuksien nimenä. Väitöstilaisuudessa juuri huomautin, että jollei näin tehdä, niin helposti syntyy käsitteiden sekaannus.

³⁰ Saxén s. 9 s. ja 34.

³¹ *Godenhielm*, JFT 1955 s. 152 ja 154.

³² *Godenhielm*, JFT 1955 s. 145, 147 ja 159.

lankeaisivat hänelle eikä tekijälle. Tähän mielipiteeseen en voi yhtyä. Päinvastoin näyttää minusta ilmeiseltä, että kustantajan oikeusasemalla on perustansa tekijän taholta tapahtuneessa tiettyjen tekijänoikeudellisten oikeutusten luovutuksessa, lähemmin määriteltynä tekijältä saadussa oikeudessa valmistaa teoksen kappaleita ja levittää niitä. Tekijän ja kustantajan välinen sopimus, jossa tekijä ilmoittaa luovuttavansa kustantajalle kustannusoikeuden, tai sopimus, jossa tekijä luovuttaa kustantajalle yksinomaisen oikeuden monistaa teos ja levittää monistettuja kappaleita, ei anna kustantajalle muita tekijänoikeudellisia oikeuksia kuin mainitun oikeuden monistaa ja levittää teosta.

Meidän ainoa lainsäädännöksemme asiassa, asetus 15. 3. 1880 § 28, ei anna johtoa. Siinä sanotaan ainoastaan: »Jos kustantajaoikeus kirjatutotteeseen on luovutettu ilman tarkempaa määräystä tästä, tuottaa semmoinen luovutus ainoastansa oikeuden kirjatutotetta muuttamattomana yhdessä, korkeintaan tuhannen kappaleen suuruudessa painoksessa ulosantaa». Sen sijaan meillä sovelletut kustannus- ja kirjailijajärjestöjen laatimat normaalisopimukset antavat paremman tienviitan. Kirjallisista teoksista käytetään meillä kahta normaalisopimusta, toinen vuodelta 1937 ja toinen vuodelta 1947. Edellisessä puhutaan nimenomaan siitä, että tekijä luovuttaa teoksen kustannusoikeuden, ja kustannusoikeus määritellään 1 §:ssä seuraavasti: »Kustannusoikeudella tarkoitetaan tekijän kustantajalle luovuttamaa yksinoikeutta kirjallisen tuotteen monistamiseen ja julkaisemiseen kirjan muodossa». Vuoden 1947 normaalisopimus taas selittää 1 §:ssään, että tekijä luovuttaa kustantajalle »yksinoikeuden painattaa ja kirjana julkaista tekijän teoksen», kaikkien muiden oikeutuksien teokseen jäädessä tekijälle. Sanottua oikeutta ei 1 §:ssä nimitetä kustannusoikeudeksi, mutta kun myöhemmin sopimuksessa puhutaan kustannusoikeudesta, tarkoitetaan sillä tätä tekijän luovuttamaa oikeutta.

Teoriassa Nybergh on meillä lausunut, että kustannussopimuksella »överbåter författaren till förlåggaren förlågsrått till verket, d.å. utslutande befogenhet att för förlåggarens egen råkning måågfaldiga och sprida detsamma».³³ Kivimåki taas selittää, että kustannusoikeudella

³³ Nybergh, JFT 1939 s. 79 s.

on ymmärrettävä oikeutta, käytännössä tavallisimmin yksinoikeutta teoksen monistamiseen ja levittämiseen.³⁴ Lainvalmistelukunnan ehdotuksessa laiksi tekijänoikeudesta vuodelta 1920 kustannusoikeutena pidettiin tekijän kustantajalle luovuttamaa oikeutta monistaa ja levittää teosta. Edelleen on mainittava, että vuoden 1953 ehdotuksen 31 §:ssä säädetään, että tekijä kustannussopimuksella luovuttaa kustantajalle oikeutensa painamalla tai muuta sellaista menetelmää käyttäen monistaa ja julkaista teosta ilman, että kuitenkaan sanaa »kustannusoikeus» mainitaan ehdotuksessa, sekä että sanaa »Verlagsrecht» Saksan tekijänoikeuslaissa juuri käytetään merkitsemään kustantajan tekijänoikeudesta johdettua yksinomaista oikeutta monistaa teos ja levittää monistettuja kappaleita. Näin ollen on päädyttävä siihen, että kustantaja, joka sopimuksella hankkii itselleen kustannusoikeuden, ei saa luovutetuksi itselleen muita tekijänoikeudellisia oikeutuksia kuin oikeuden valmistaa teoksen kappaleita ja levittää niitä. Sen seikan, että säännöstä täytyy tehdä joitakin vähäisiä poikkeuksia, olen aikaisemmin osoittanut.³⁵

Lopuksi alleviivattakoon vielä, että sillä, jolle tekijä on luovuttanut yhden tai useampia tekijänoikeudellisia oikeutuksia, sopimusoikeudellisesti on laajempi oikeus kuin tämä hänen tekijänoikeudellinen oikeutuksensa. Myös tekijänoikeudellisesti hänen oikeutensa sikäli ylettyy laajemmalle kuin ne tekijänoikeudelliset oikeutukset, jotka hän on hankkinut itselleen, että hänellä tavallisesti on oikeus kieltää tekijää tietyssä laajuudessa käyttämästä myös sellaisia tekijänoikeudellisia oikeutuksia, joita tekijä ei ole luovuttanut. Vaikkakaan sopimus ei anna luovutuksensaajalle oikeutta julkaista tai esittää teosta muunnatussa muodossa, hänellä kuitenkin tavallisesti on oikeus kieltää tekijää julkaisemasta tai esittämästä teosta muunnetussa muodossa.

³⁴ Kivimäki s. 278.

³⁵ Saxén s. 114 ss.